

Kultur

Da Jawdat Khoudary så billederne af det ødelagte Al-Mathaf, ”græd han blod fra et bristet hjerte” (den amerikanske radiostation *NPR*, 4. februar 2024).

Al-Mathaf eller ”Museet”, som Jawdat Khoudary ejede, var et hotel med 36 værelser på stranden ved Gaza med udsigt over Middelhavet, med en elegant butik, reception med gulv og vægge beklædt med et patchwork af kakler og sten fra Gazas gamle boliger, og ejerens private samling af Gaza-antikviteter, som var udstillet i foyeren (*NPR*, 8. august 2019).

NPR’s journalisthold fandt hotellet, da to journalister og en fotograf fra radiostationen i 2019 var rejst ind i

området for at danne sig et indtryk af det gamle Gaza fra tiden, før Hamas tog kontrol med Striben, og den israelsk-egyptiske blokade fra 2007 lukkede enklaven for turister.

Det var sporene fra den gamle Gaza By, fra dengang byen ved havet i oldtiden og Middelalderen tjente som korsvejen, der forbandt den arabiske verden med Europa, og i vor tid var en magnet for internationale gæster, som gennemtrawlede Det Hellige Land, journalisterne ville danne sig et indtryk af. De søgte efter et anderledes Gaza end voldens og fattigdommens enklave, som verden normalt præsenteres for. Her, blandt historiske fortidsminder og moderne turistperler, cafeer og fiskerestauranter, farverige basarer, gamle badehuse og museer med artefakter fra Gazas fortid, opdagede holdet Jawdat Khoudarys hotel.

Efter de første måneder af Israels krig mod Gaza fem år senere fandt *NPR*'s fotograf Al-Mathaf i den forfatning, som fik Jawdat Khoudary, der nu var rejst til Egypten, til at ”græde blod”.

Foyeren var oversået med splintrede kakler og sten, ældgamle krukker lå smadret på gulvet, vinduerne var knust, væggene hullede af kugler og granatsplinter, og lofterne var revet ned. Den velplejede have med palmetræer og kaktusser var raseret. Hotellet så ud til at have været sat i brand, hedder det i *NPR*'s beskrivelse af hotellets tilstand.

”Et hus kan genopbygges, en søn kan fødes, men når historien bliver udraderet, så er den vanskelig at genoprette”, skrev Jawdat Khoudary til *NPR* som sin reaktion på de tilsendte fotos af hans ødelagte hotel i Gaza (*NPR*, 4. februar 2024).

Israel har siden 7. oktober arbejdet systematisk på at udradere Gazas kulturelle og religiøse historie. Den israelske militærmaskine havde allerede få måneder inde i krigen ødelagt mindst 114 moskeer og beskadiget 200 andre, plus snesevis af steder med kulturarv, historiske kirker, museer og arkæologiske strukturer, som går tusinde år tilbage. Centrale religiøse steder har været mål for israelske luftbombardementer og artilleribeskydninger, heriblandt Othman Bin Qashqar-Moskeen fra det 13. århundrede i Al-Zaytoun syd for Gaza By (*Global Research* og *Middle East Eye*, 12. januar 2024).

Den israelske NGO *Emek Shaveh* opstillede 23. januar 2024 en foreløbig oversigt over ødelæggelsen af de kulturelle skatte i Gaza, som Israels militær har smadret siden krigens start.

Som det hedder i indledningen: Hundredvis af oldtidsminder, historiske monumenter, museer og arkiver er blevet beskadiget eller ødelagt. Det gælder blandt andet Gazas Al-Omari-Moske, også kendt som Den Store Moske, i Gazas gamle bydel. Al-Omari-Moskeen er den ældste moske i Gaza og et af de vigtigste historiske steder i regionen og for beboerne i Gaza. Al-Omari-Moskeen

går tidsmæssigt tilbage til korsriddertiden, blev ødelagt af jordskælv og erobringer og krige og genopbygget mange gange gennem historien.

”Tabet af kulturelle religiøse steder i Gaza som Al-Omari-Moskeen er først og fremmest et stort tab for menneskene i Gaza og for det palæstinensiske folk, men det er også et tab for alle de mennesker, som lever i og deler dette land”, skriver *Emek Shaveh* i en kommentar.

Blandt de uerstattelige oldtidsminder er også den to tusind år gamle romerske kirkegård, som blev fundet i 2023 i det nordlige Gaza, og som nu er næsten totalt udslettet efter israelske bombeangreb. Adskillige vigtige museer er beskadiget eller ødelagt. Det gælder Rafah Museet Al-Qarara og Deir Al-Balah-Museet.

Gasas historiske Anthedon Havn, som er på UNESCO’s liste over verdensarv, er også bombarderet og ødelagt.

Hamam Al-Samra er et fortidigt badehus, som er et af de vigtigste og få tilbageværende osmanniske arkitektoniske steder i Gaza, som også er blevet ødelagt af israelske bombeangreb, skriver den israelske NGO.

Netmediet *The New Arab* opstiller en liste over de israelske ødelæggelser af kulturhistorien i Gaza (18. december 2023):

Gaza Bys centrale arkivs bygning, som indeholder tusindvis af historiske dokumenter, som går 150 år tilbage og dokumenterer Gasas historie og menneskers liv.

Sct. Porphyrios-Kirken, oprindeligt grundlagt i år 425. Den godt tusind år gamle græsk-ortodokse kirke i centrum af Gaza menes at være den tredje ældste kirke i verden.

Rashad al-Shawwas historiske kulturcenter oprettet i 1985, som indeholder et teater og et bibliotek med omkring 20.000 bøger, er ramt af betydelige beskadigelser og ødelæggelser efter luftangreb.

Mindeparken for Den Ukendte Soldat, som symboliserer det palæstinensiske folks kamp, er ødelagt.

Den israelske hær havde allerede godt to måneder inde i krigen bombet det meste af den gamle by i Gaza, som indeholder 146 år gamle huse og snesevis af historiske bygninger.

Blandt de ødelagte kulturskatte er Pasha's Palace-Museum i Gaza By, hvor Napoleon siges at have tilbragt tre nætter i februar 1799 under sin militærkampagne i regionen. Pasha's Palace blev bygget af en mamelukisk sultan i det 13. århundrede.

Efter de første to måneder af krigen registrerede det palæstinensiske kulturministerium, at ni mediehuse og biblioteker var blevet bombet, og mindst 21 kulturcentre var delvist eller totalt ødelagt. 20 historiske bygninger var ødelagt eller beskadiget.

Maher Azmi Abu-Samra, arkitekt fra Amman i Jordan og en af de få eksperter i Mellemøsten, som kan tegne og bygge ved at bruge den traditionelle teknik,

siger til *The New Arab* (18. december 2024), at ”næste generation vil ikke have nogen forbindelse med landet, deres erindring vil være udraderet. Det, der sker nu med de israelske ødelæggelser, er en del af Israels strategi til permanent at udradere palæstinenserne fra den belejrede enklave”.

Med henvisning til Islamisk Stat siger Maher Azmi Abu-Samra, at den israelske stat ødelægger de historiske attraktioner med henblik på at ændre de oprindelige folks kultur og erstatte den med ”en helt ny virkelighed”.

De nu ødelagte kulturværdier og religiøse og historiske markører for Gazas flere tusinde års eksistens har modstået århundreder af opstande og krige, hvor de bevarede erindringen om Gazas ældgamle storhed som centrum og korsvej for civilisationers møder og sammenstød og formidling af historiens dynamik.

Israels ødelæggelse af Gazas kulturelle arv er blandt de forbrydelser, som Sydafrika har indlemmet i folkedrabssagen mod Israel.

Som Jawdat Khoudary sagde, da han så billederne af sit ødelagte hotel i Gaza og ”græd blod”: Når historien bliver udraderet, så er den vanskelig at genoprette.

Som led i angrebene på palæstinenserne i Gazastriben har den israelske hær målrettet bombet Gazas universiteter, skoler og øvrige undervisningsinstitutioner og slået professorer, hundredvis af lærere og tusindvis studenter ihjel, skriver den Genève-baserede menneskeretsgruppe *Euro-Med Human Rights Monitor* (*The Palestine Chronicle*, 21. januar 2024).

”Israels udbredte og målrettede ødelæggelse af palæstinensiske kulturelle og historiske ejendomme, inklusive universiteter, skoler, biblioteker og arkiver viser Israels tilsyneladende hensigt at gøre Gazastriben ubeboelig”, understreger gruppen.

Angrebene skaber et miljø uden grundlæggende tjenester og nødvendigheder og vil i sidste ende tvinge Stribens befolkning til at udvandre, siger gruppen og henviser til den Internationale Forbryderdomstols Romstatut om krigsforbrydelser og definitionen på folkedrab.

”Det handler ikke om Hamas eller den palæstinensiske modstandsbevægelse, som gemmer sine våben, eller om andre undskyldninger, man kommer op med for at angribe palæstinensiske skoler og universiteter. Det er et plot for at ødelægge det palæstinensiske folk”, skriver den amerikanske forfatter og politisk analytiker Timothy Alexander Guzman i mediet *Global Research* (29. januar 2024).

”Hvis palæstinenserne ikke har nogen læresteder til at træne læger, ingeniører, advokater, historikere, matematikere, religionslærde og alle mulige andre professioner, som er afgørende for, at en nation kan overleve og trives, hvad er det så for et samfund, de har?” spørger han.

”Ødelægger man palæstinenserens uddannelse, så ødelægger man en hel nation”, siger Guzman.